

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

Освітня програма «**Польська мова і література та англійська мова**»

Спеціалізація **035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська**

Спеціальність **035 Філологія**

Галузь знань **03 Гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська мова (розділ «Морфологія»)
Викладач(і)	Ципердюк Оксана Дмитрівна
Контактний телефон викладача	0985258080
E-mail викладача	oksana.tsyperdiuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС (3 кредити – 5 семестр; 3 кредити – 6 семестр)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Обговорення методологічних і наукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Сучасна українська мова» є одним із важливих складників освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 035 Філологія (спеціалізації 035.033 – слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська), оскільки на знаннях рідної мови базується вивчення і навчання іноземної мови. Ґрунтовне оволодіння сучасною українською літературною мовою необхідне для успішної перекладацької діяльності, редагування оригінальних та перекладних текстів чи в інших сферах можливої професійної діяльності філологів. Морфологія є одним із найскладніших розділів курсу, тому знання морфологічних норм є базовим для формування професійної компетенції студентів-філологів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета – здобуття теоретичних знань про морфологічну будову сучасної української літературної мови та практичне оволодіння морфологічними нормами для їхнього успішного застосування в майбутній професійній діяльності (філолога, перекладача тощо).</p> <p>Завдання (цілі):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ подати основні відомості про морфологічну будову сучасної української літературної мови: частини мови, форми слів і словозміну; ▪ активізувати процес оволодіння системою теоретичних знань із граматики, зокрема морфології, та розуміння їхньої ролі в майбутній професійній діяльності; ▪ навчити визначати критерії класифікації частин мови, здійснювати загальну характеристику кожної частини мови, її граматичних категорій, системи словозміни, синтаксичних функцій, особливостей словотвору; ▪ закріпити та систематизувати теоретичні знання з морфології української мови в процесі виконання вправ, завдань і морфологічних розборів слів різних частин мови; ▪ забезпечити досконале володіння морфологічними нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; ▪ виробити навички самоконтролю за дотриманням морфологічних мовних норм у спілкуванні; ▪ сформуванати навички оперування фаховою термінологією; ▪ виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій, прагнення вдосконалювати знання мовних норм (зокрема морфологічних), стежити за змінами мовних норм. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути такі знання, уміння та навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ знання основних підручників (для вищої і середньої школи), монографічних та довідкових видань, у яких розкрито питання морфології сучасної української мови; 	

- розуміння основних понять граматики (граматичної категорії, граматичного значення, граматичної форми), морфології як частини граматики та морфологічних термінів, передбачених термінологічним мінімумом до кожного практичного заняття;
- знання критеріїв класифікації частин мови, дискусійних питань морфології та нових поглядів на ті чи ті теоретичні чи практичні питання морфології сучасної української мови в порівнянні із традиційним поглядом, представленим у шкільній граматиці;
- усвідомлення категоріального значення частин мови, морфологічних ознак частин мови, особливостей їхньої словозміни;
- здатність розрізняти первинні та вторинні синтаксичні функції частин мови, у межах кожної частини мови – відповідні розряди за значенням, будовою, походженням тощо;
- розуміння явищ взаємопереходу в системі частин мови;
- здатність здійснювати морфологічний аналіз слів різних частин мови;
- знати й розуміти основні поняття граматики, зокрема морфології, місце морфології в системі мови та в шкільному курсі української мови;
- визначати частиномовну належність слів, встановлювати та аналізувати їхні граматичні форми та значення;
- відмінювати в межах певної морфологічної парадигми окремі лексеми, розрізняти правильні форми від помилкових;
- знати морфологічні норми сучасної української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності, надаючи переваги своєрідним морфологічним рисам сучасної української літературної мови;
- визначати синтаксичні функції слів різної частиномовної належності у реченні, характеризувати основні способи творення, особливості правопису та наголошування слів різних частин мови;
- аналізувати перехідні явища в системі частин мови, а також інші проблемні питання морфології сучасної української літературної мови;
- здійснювати морфологічний аналіз слів різних частин мови.

4. Загальні і фахові компетентності

Загальні компетентності:

ЗК.3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність приймати ефективні рішення, працювати в команді та індивідуально.

ЗК.5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК.6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК.7 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК.11 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК.2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК.3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії польської й української мов.

ФК.8 Здатність вільно оперувати фаховою лінгвістичною і літературознавчою термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК.11 Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

5. Програмні результати навчання

ПРН.1 Вільно спілкуватися із професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною та польською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН. 2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію різних

джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН.3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН.5 Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН.7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН.8 Знайти й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської та української мов і літератур, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН.12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища та процеси, що їх зумовлюють.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5-6	035.033 Філологія (Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська)	3	В

Тематика навчальної дисципліни

Модуль 1 (5 семестр)

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Заняття	сам.роб.
<p>Тема 1. Граматика. Основні граматичні поняття.</p> <p>Граматика української мови як наука, її предмет та завдання. Шкільна граматика як розділ граматики. Морфологія і синтаксис як розділи граматики. Взаємозв'язок морфології із синтаксисом, словотвором та лексикологією.</p> <p>Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія.</p> <p>Граматичне значення слова у його відношенні до лексичного значення. Способи та засоби вираження граматичних значень слова в сучасній українській літературній мові.</p> <p>Граматична форма слова. Типи граматичних форм слів в українській мові.</p> <p>Граматична категорія. Система граматичних категорій в українській мові.</p>	2	1	4
<p>Тема 2. Морфологія. Частини мови і принципи їх класифікації. Перехідні явища в системі частин мови.</p> <p>Морфологія як граматичне вчення про систему форм слова</p>		1	6

та засоби їхнього вираження. Поняття про словоформу. Поняття про морфологічну парадигму. Повна та неповна парадигми. Частини мови та принципи їхнього виділення в українській мові. Повнозначні (самостійні) та неповнозначні (службові) частини мови. Займенник, вигук, слова категорії стану, модальні слова та зв'язки в системі частин мови. З історії вивчення частин мови. Характеристика основних граматичних праць другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (монографії, довідкові видання, найважливіші підручники тощо), у яких розкрито питання морфології. Перехідні явища в системі частин мови.			
Тема 3. Іменник, загальна характеристика. Лексико-граматичні розряди. Іменник як частина мови: загальнокатегоріальне значення, морфологічні та синтаксичні ознаки. Лексико-граматичні розряди іменників: власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні і абстрактні іменники, збірні іменники, одиничні іменники, іменники з речовинним /матеріальним/ значенням. Перехід іменників з одного лексико-граматичного розряду до іншого.		2	4
Тема 4. Категорія роду іменників. Категорія роду іменника, її значення, морфологічне, синтаксичне, словотвірне та лексичне вираження. Формально-граматичні та значеннєві принципи в розподілі іменників за родами. Іменники спільного та подвійного роду. Хитання в роді іменників. Рід невідмінюваних іменників та аббревіатур	2	2	2
Тема 5. Категорія числа іменників. Категорія числа, її значення та засоби вираження. Іменники, які вживаються у формах однини та множини. Іменники, що мають тільки форми однини або тільки форми множини. Залишки форм двоїни (у формах множини) в сучасній українській мові.			4
Тема 6. Категорія відмінка іменників. Категорія відмінка, її значення та засоби вираження. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Кличний відмінок в українській мові. Основні значення відмінків.	2	2	2
Тема 7. Словозміна іменників. Словозміна іменників. Принципи поділу іменників за парадигматичними ознаками на відміни та групи. Характеристика парадигм іменників I, II, III та IV відмін. Розмежування варіантів відмінкових форм. Невідмінювані іменники. Відмінювання іменників pluralia tantum. Відмінювання іменників з ознаками прикметникової парадигми.		1	8
Тема 8. Словотвір і правопис іменника. Словотвір іменників у сучасній українській літературній мові: афіксація (суфіксація, префіксація, конфіксація), осново- та словоскладання, аббревіація, конверсія, зрощення, семантичний спосіб. Правопис		1	4

складних іменників. Перехід інших частин мови в іменники (субстантивація). Морфологічний аналіз іменників.			
Тема 9. Прикметник, загальна характеристика. Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка категоріального значення, граматичних категорій прикметника, синтаксична роль.		1	2
Тема 10. Лексико-граматичні розряди прикметників. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні та присвійні. Перехід відносних прикметників у якісні; присвійних – у відносні та якісні, якісних – у відносні. Ступені порівняння як форми якісних прикметників. Творення та значення вищого та найвищого ступенів порівняння. Паралельні форми вищого ступеня порівняння. Якісні прикметники, які не утворюють ступенів порівняння.	2	0,5	2
Тема 11. Словозміна, словотвір і правопис прикметників. Відмінювання прикметників. Прикметники твердої та м'якої груп. Характеристика парадигм прикметників. Особливості відмінювання та правопису складних прикметників з другою частиною -лиций. Формальне та функціональне співвідношення між короткими та повними прикметниками в сучасній українській мові. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Словотвір прикметників різних лексико-граматичних розрядів; творення прикметників від географічних назв; прикметники, утворені складанням основ; їхній правопис. Перехід інших частин мови в прикметники (ад'єктивація). Морфологічний аналіз прикметників.		0,5	4
Тема 12. Числівник, загальна характеристика. Поняття про числівник як частину мови. Розмежування числівників та інших слів з кількісним значенням. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Синтаксичні функції числівника.	2	1	1
Тема 13. Розряди числівників. Функціональні розряди кількісних числівників: означено-кількісні (власне-кількісні, збірні, дробові), неозначено-кількісні. Особливості їхнього вживання. Питання про порядкові числівники. Морфологічні групи числівників: прості, складні та складені.		1	3
Тема 14. Словозміна числівників, їхній правопис та зв'язок з іменниками. Відмінювання різних розрядів числівників. Аналіз специфіки парадигм кількісних числівників у сучасній українській літературній мові. Особливості наголошування числівників при словозміні, правопис числівників. Синтаксичні зв'язки числівників з іменниками. Уживання інших частин мови в значенні числівника (нумералізація). Морфологічний аналіз числівників.		2	4

Тема 15. Займенник, загальна характеристика. Займенник як частина мови. Категоріальне значення, граматичні категорії займенників, їхня синтаксична роль.	2	1	1
Тема 16. Розряди займенників. Співвідношення займенників за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками та числівниками (узагальнено-предметні, узагальнено-якісні, узагальнено-кількісні). Лексико-граматичні розряди займенників.		0,5	1
Тема 17. Словозміна і словотвір займенників. Відмінювання займенників. Короткі історичні пояснення про утворення окремих форм займенників. Наголошування і словотвір займенників. Перехід інших частин мови в займенник (прономіналізація). Перехід займенників до інших частин мови. Морфологічний аналіз займенників.		0,5	2
Самостійна робота: 1) опрацювання нової наукової літератури / проєкт (порівняння морфологічних явищ української та польської мов)/ презентація / виступ на науковій конференції – на вибір студента; 2) виконання вправ, конспект наукових праць, підготовка до залікової контрольної роботи.			6
Разом за 5 семестр:	12	18	60
Модуль 2 (6 семестр)			
Тема 1. Дієслово, загальна характеристика. Інфінітив. Поняття про дієслово як частину мови. Категоріальне значення, морфологічні та синтаксичні ознаки дієслова. Семантичні групи дієслів. Валентність дієслів. Система дієслівних утворень в українській літературній мові: особові форми, неозначена форма (інфінітив), дієприкметники, дієприслівники, безособові форми на -но (-ено), -то. Неозначена форма дієслова (інфінітив): граматичні категорії, синтаксична роль.	2	2	3
Тема 2. Дві основи дієслова. Категорія виду. Типи дієслівних основ: основи інфінітива та теперішнього часу. Морфологічні класи дієслів. Категорія виду дієслова. Поняття видової пари. Способи та засоби творення форм доконаного та недоконаного виду. Одновидові дієслова. Двовидові дієслова. Поняття про спосіб (рід) дієслівної дії.	2	2	3
Тема 3. Категорія перехідності/ неперехідності, категорія стану. Категорія перехідності/ неперехідності дієслова, основні способи і засоби її вираження. Категорія стану дієслова та її зв'язок із перехідністю/ неперехідністю. Категорія стану дієслова за В. Виноградовим. Сучасна теорія категорії стану. Зворотні	2	2	3

дієслова, їхні групи за значенням.			
<p>Тема 4. Категорія способу, категорія часу.</p> <p>Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їхнє творення та значення. Пряме (абсолютне) та переносне вживання часових форм дієслова.</p> <p>Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їхнє творення та значення.</p>		2	6
<p>Тема 5. Категорії особи, числа, роду. Дієвідмінювання.</p> <p>Категорії особи, числа, роду дієслова. Значення форм особи. Дієслова з неповною особовою парадигмою. Безособові дієслова.</p> <p>Поділ дієслів на дієвідміни. I та II дієвідміни. Дієслова архаїчної групи.</p> <p>Словотвір дієслів: внутрішньодієслівний словотвір, творення дієслів від інших частин мови (суфіксація, конфіксація та ін.).</p>		2	6
<p>Тема 6. Дієприкметник, дієслівні форми на –но, -то, дієприслівник.</p> <p>Дієприкметник як форма дієслова. Граматичні категорії дієприкметника. Синтаксична роль. Дієприкметниковий зворот.</p> <p>Активні та пасивні дієприкметники. Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього та минулого часу; їхнє значення, творення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів, їхнє значення, творення та вживання. Перехід дієприкметників у прикметники (ад'ективація) та в іменники (субстантивація).</p> <p>Дієприслівник як форма дієслова. Значення і творення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Синтаксична роль дієприслівників Дієприслівниковий зворот.</p> <p>Перехід дієприслівників в інші частини мови.</p> <p>Дієслівні безособові форми на -но (-ено), -то. Морфологічний аналіз дієслівних форм.</p> <p>Контрольна робота (теми 1-6).</p>		2	6
<p>Тема 7. Прислівник, загальна характеристика. Розряди за значенням.</p> <p>Прислівник, його значення та граматичні ознаки. Розрізнення прислівників та однозвучних інших частин мови. Розряди прислівників за значенням: означальні, обставинні, предикативні та модальні.</p>	2	1	4
<p>Тема 8. Ступені порівняння, словотвір і правопис прислівників.</p> <p>Ступені порівняння прислівників. Морфологічні типи прислівників. Правопис прислівників і прислівникових сполук.</p> <p>Перехід інших частин мови у прислівник (адвербіалізація). Морфологічний аналіз прислівників.</p>		1	6
<p>Тема 9. Слова категорії стану.</p> <p>Слова категорії стану: частиномовний статус, лексико-</p>			3

семантичні групи, морфологічні та синтаксичні особливості.			
Тема 10. Модальні слова. Модальні слова: частиномовний статус, лексико-семантичні групи, морфологічні та синтаксичні особливості.			3
Тема 11. Службові частини мови. Прийменник. Загальна характеристика службових слів. Прийменник у системі частин мови, основні підходи до визначення статусу прийменника. Семантичні типи прийменників. Синонімія прийменникових конструкцій. Походження прийменників (первинні і вторинні). Морфологічний склад прийменників (прості, складні і складені). Значення прийменників, ужитих з різними непрямыми відмінками іменників. Перехід інших частин мови у прийменник (препозиціоналізація). Морфологічний аналіз прийменників.	2	2	3
Тема 12. Сполучник. Сполучник. Загальне поняття про сполучник. Сполучники сурядності і підрядності. агатозначність і синонімія сполучників. Походження сполучників (первинні і вторинні). Морфологічний склад сполучників (прості, складні і складені). Групи сполучників за способом уживання (одиночні, повторювані й парні). Сполучники і сполучні слова. Перехід інших частин мови у сполучники (кон'юнкціоналізація). Морфологічний аналіз сполучників.			4
Тема 13. Частка. Частка у системі частин мови. Проблема лінгвістичного статусу часток. Функціонально-семантична класифікація часток: фразові, модальні, формотворчі, словотворчі. Характеристика часток за походженням, будовою та місцем у реченні. Особливості вживання часток. Перехід інших частин мови у частки (партикуляція). Морфологічний аналіз часток.	2	2	4
Тема 14. Вигук. Звуконаслідувальні слова. Загальне поняття про вигук. Синтаксичні функції вигуків. Типи вигуків за значенням і вживанням: емоційні, імперативні, етикетні, вокативні. Звукова та морфемна структура вигуків. Розряди вигуків за походженням. Перехід самостійних слів і словосполучень у вигуки (інтер'ективація). Звуконаслідувальні слова. Морфологічний аналіз вигуків.			6
Разом за 6 семестр:	12	18	60
Разом:	24	36	120
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання навчальної дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Види контролю: поточний (усне/письмове опитування на практичних заняттях, тести в системі дистанційного навчання); самостійна робота		

	<p>(5 семестр: 1) опрацювання нової наукової літератури / проєкт (порівняння морфологічних явищ української та польської мов)/презентація / виступ на науковій конференції – на вибір студента; 2) виконання вправ, конспект наукових праць, підготовка до залікової контрольної роботи; 6 семестр: 1) виконання вправ, конспект наукових праць; 2) тести в системі дистанційного навчання за темами «Сполучник», «Вигук»); підсумковий (5 семестр: тестова залікова контрольна робота в системі дистанційного навчання; 6 семестр: екзаменаційна письмова тестова робота в аудиторії).</p> <p>Система оцінювання навчальної дисципліни складається з таких компонентів:</p> <p style="text-align: center;"><i>5 семестр</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поточний контроль (45% від загальної кількості балів за курс (100%) – опитування під час практичних занять; виконання тестових завдань у системі дистанційного навчання. За кожне практичне заняття – 5%). 2. Самостійна робота (5%) – 1) опрацювання нової наукової літератури / проєкт (порівняння морфологічних явищ української та польської мов) / презентація / виступ на науковій конференції – на вибір студента; 2) виконання вправ, конспект наукових праць. 3. Контрольна залікова тестова робота (50%) – тестові завдання в системі дистанційного навчання. <p style="text-align: center;"><i>6 семестр</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поточний контроль (30% від загальної кількості балів за курс (100%) – опитування під час практичних занять; виконання тестових завдань у системі дистанційного навчання. За практичні заняття 1, 4–8 – по 3 %, за практичні заняття 2, 3, 9 – по 4 %). 2. Контрольна тестова робота «Дієслово» в системі дистанційного навчання (10%). 3. Самостійна робота (10%) – 1) виконання вправ, конспект наукових праць – 5%; 2) тести в системі дистанційного навчання за темами «Сполучник», «Вигук» – 5 %). 4. Письмовий екзамен (50%) – у тестовій формі.
<p>Вимоги до самостійних і письмових робіт</p>	<p style="text-align: center;"><i>5 семестр</i></p> <p>Самостійна робота (5% від загальної кількості балів, оцінювання в п'ятибальній системі):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) на вибір студента: <ul style="list-style-type: none"> • опрацювання нової (за поточний рік) наукової літератури із проблем української морфології: конспект праці, виступ із повідомленням про основні положення наукової праці або на практичному, або на лекційному занятті, або під час контролю самостійної роботи; • проєкт «Порівняння морфологічних явищ української та польської мов»: проєкт-презентацію готують групи по 2 студентів, тема не має повторюватися в різних групах, захист проєкту – під час контролю самостійної роботи; • презентація: презентацію (10–20 прозірок) готують в електронній формі, обравши одне питання з морфології

	<p>(відповідно до програми навчальної дисципліни); виступ із презентацією – або на лекції, або на практичному занятті, або під час контролю самостійної роботи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виступ на науковій конференції: тему виступу узгодити з викладачем на другому тижні занять, виступ обсягом 6–7 сторінок у письмовій формі, текст виступу подати на перевірку викладачеві – третій тиждень жовтня; <p>2) виконання вправ, конспект наукових праць: підготувати для перевірки на контроль самостійної роботи.</p> <p>Підсумкова контрольна залікова тестова робота В установлений час самостійно виконайте тест – 50 питань з однією правильною відповіддю для перевірки розуміння теоретичних і практичних аспектів навчального матеріалу (50% від загальної кількості балів).</p> <p style="text-align: center;"><i>6 семестр</i></p> <p>Контрольна тестова робота «Дієслово» В установлений час самостійно виконайте тест у системі дистанційного навчання – 50 питань з однією правильною відповіддю для перевірки розуміння теоретичних і практичних аспектів навчального матеріалу (10% від загальної кількості балів).</p> <p>Самостійна робота (10% від загальної кількості балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконання вправ, конспект наукових праць (5%) – подати для перевірки на контроль самостійної роботи; • тести в системі дистанційного навчання за темами «Сполучник», «Вигук» – в установлений час виконайте тест у системі дистанційного навчання – 20 тестів із однією правильною відповіддю для перевірки теоретичних і практичних аспектів навчального матеріалу (5 %). <p>Підсумкова екзаменаційна тестова робота Згідно з розкладом у відповідній аудиторії упродовж 60 хвилин письмово виконайте тестові завдання – 50 питань з однією правильною відповіддю (50% від загальної кількості балів).</p>
Практичні заняття	<p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали в адаптованій формі за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» (9-10 б.) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» (7-8 б.) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але допускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або під час</p>

	аналізу практичного матеріалу; «задовільно» (5-6 б.) – здобувач освіти переважно опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» (1-4 б.) – здобувач освіти не опанував навчального матеріалу дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	Діє система накопичення балів. Мінімальна кількість балів для допуску до іспиту – 25. Максимальна кількість балів за екзамен – 50.
Підсумковий контроль	Форма контролю: 5 семестр – <u>залік</u> , виставляється автоматично на основі накопичених балів за всі виконані види робіт; 6 семестр – <u>екзамен</u> , форма здачі – письмова (тестові завдання), розподіл балів за завдання: 50 завдань – 50 балів.

8. Політика навчальної дисципліни

Самостійні роботи:

1. Студенти зобов'язані самостійно опрацювати теми чи окремі питання курсу, винесені на самостійне опрацювання, і виконати відповідні вправи до них (теми та завдання для самостійного вивчення подано після кожного практичного заняття в навчально-методичному посібнику О. Ципердюк «Сучасна українська мова. Морфологія: інструктивно-методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи» за покликанням: <http://surl.li/plkcw>). Після кожного практичного заняття студенти зобов'язані пройти тести на тему цього заняття (!!тести включають також ті питання, які було винесено на самостійне опрацювання). Якщо тести не виконано, то отримана на занятті оцінка ділиться надвоє.

2. Тестові завдання в системі дистанційного навчання студенти мають виконувати вчасно, відпрацювання пропущеного тестування можливе лише з поважної причини, підтвердженої документально.

3. Для студентів, які навчаються за індивідуальним графіком, подано детальні вказівки до самостійної роботи на с. 117 в навчально-методичному посібнику О. Ципердюк «Сучасна українська мова. Морфологія: інструктивно-методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи» за покликанням: <http://surl.li/plkcw>

Академічна доброчесність: Студенти зобов'язані неухильно дотримуватися норм академічної доброчесності, правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО. У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю студенти отримують «0» балів.

Якщо студент/студентка має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося розв'язати, студент/студентка має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету.

Відвідування занять:

Студенти мають вчасно приходити на заняття. Студента/студентку може бути не допущено до заняття у разі спізнення без вагомої на те причини. Студенти мають право

брати активну участь в обговоренні питань, які розглядаються під час практичних занять; заохочується висловлювання власної думки. Здобувачі вищої освіти мають бути толерантними в спілкуванні з викладачем та між собою, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях. Студенти можуть відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю.

9. Рекомендована література

Література

1. Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В. Морфологія сучасної української мови: [Морфологія. Словотвір. Парадигмологія]: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2014. 675 с. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/morfologiya.pdf
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с. URL: <http://surl.li/plozt>
3. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239>
4. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
5. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
6. Плющ М. Я. Граматика української мови : у 2 ч. : підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Київ : Вища школа, 2005. Ч. 1 : Морфеміка. Словотвір. Морфологія. 288 с. URL: <http://surl.li/plpca>
7. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1969. 583 с. URL: <https://dlib.kiev.ua/files/original/7c4a2949d73a1e5d86823ee58f860df0.pdf>
8. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYtljxkiAa5vrd0mM/view>
9. Ципердюк О. Д. Вокатив у текстах новел Василя Стефаника. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2021. Том. 32 (71). № 6. Частина 1. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 58–63. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/6_2021/part_1/11.pdf
10. Ципердюк О. Д. Особливості функціонування кличного відмінка в проповідях Григорія Хомишина. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том. 31 (70). № 4. 2020. Частина 1. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 136–141. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_1/27.pdf
11. Ющук І. П. Українська мова. Київ : Либідь, 2003. 640 с. URL: <https://studfile.net/preview/5082372/>

Методичне забезпечення

12. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: схеми та зразки аналізу. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 196 с. Посібник можна знайти серед ресурсів у нашому курсі на сторінці дистанційного навчання: <https://d-learn.pnu.edu.ua/>
13. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська мова. Морфологія. Збірник тестових завдань : навч. посібн. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 276 с. URL:

- <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/12351> Посібник можна знайти серед ресурсів у нашому курсі на сторінці дистанційного навчання: <https://d-learn.pnu.edu.ua/>
14. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: збірник вправ : навч. посібник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 372 с. Посібник можна знайти серед ресурсів у нашому курсі на сторінці дистанційного навчання: <https://d-learn.pnu.edu.ua/>
  15. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Практична морфологія: [навч. посібник, реком. МОН України]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 588 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/14196>
  16. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: термінологічний словник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 84 с. Посібник можна знайти серед ресурсів у нашому курсі на сторінці дистанційного навчання: <https://d-learn.pnu.edu.ua/>
  17. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова: хрестоматія до курсу для студентів факультету філології (спеціальність «Польська мова і література», «Чеська мова і література»). Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2019. 279 с. Посібник можна знайти серед ресурсів у нашому курсі на сторінці дистанційного навчання: <https://d-learn.pnu.edu.ua/>
  18. Ципердюк О. Д. Сучасна українська мова. Морфологія : інструктивно-методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 124 с. URL: <http://surl.li/plkcw>
- Інтернет-ресурси**
19. Академічна доброчесність залежить від усіх учасників освітнього процесу. URL: <https://eo.gov.ua/akademichna-dobrochesnist-zalezhyt-vid-usikh-uchasnykiv-osvitnoho-protseesu/>
  20. Академічний тлумачний словник української мови – СУМ 1970-1980, 11-томний. URL: <http://sum.in.ua>
  21. Антоненко-Давидович Д. Як ми говоримо. Київ : Либідь, 1991. 256 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Antonenko-Davydovych/Yak_my_hovorymo.pdf
  22. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
  23. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 5). Доступно з: <http://surl.li/dhres>
  24. Культура слова: мовностилістичні поради від Олександра Пономарева. URL: <http://ponomariv-kulturaslova.wikidot.com>
  25. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання М. Волошак. URL: <http://nepravylnopravylno.wikidot.com/>
  26. Офіційний сайт української мови URL: <http://ukrainskamova.com/>
  27. Про фемінітиви в сучасній українській мові / Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. URL: <http://surl.li/ejamm>
  28. Словотвір URL: <https://slovotvir.org.ua/>
  29. Тренажер із правопису української мови URL: <https://webpen.com.ua/>
  30. Українська за 27 уроків URL: <https://prometheus.org.ua/>
  31. Український лінгвістичний портал. Словники України on-line: словозміна, синонімія, фразеологія. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
  32. Уроки державної мови. URL: <http://www.mova.kreschatic.kiev>
  33. Фаріон І. Явище англоварваризації в українському освітньо-науковому середовищі: історія і сучасність. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/206101/224879>
  34. Ципердюк О. Д. Вокатив у текстах новел Василя Стефаника. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2021. Том. 32 (71). № 6. Частина 1. Київ : Видавничий дім

URL:http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/6_2021/part_1/11.pdf

35. Ципердюк О. Д. Релігійна пропріальна лексика в гуцульських говірках (на матеріалі праці «Гуцульські світи. Лексикон»). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. Івано-Франківськ, 2016. № 2(34). С. 86–95. URL: <http://surl.li/plppv>
36. Ципердюк О. Д. Кодифікація релігійної лексики в новій редакції «Українського правопису» (2019). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2021. Вип. 52. Том 2. С. 15–19. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v52/part_2/4.pdf
37. Ципердюк О. Д. Мовознавча термінологія в праці Є. Тимченка «Номінатив і датив в українській мові». *Слово : Прикарпатський вісник НТШ*. Івано-Франківськ, 2015. № 2 (30). С. 105–114. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Pvntsh_sl_2015_2_11.pdf
38. Ципердюк О. Д. Особливості функціонування кличного відмінка в проповідях Григорія Хомишина. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том. 31 (70). № 4. 2020. Частина 1. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 136–141. URL:http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_1/27.pdf

Викладач: Ципердюк О. Д., доцент кафедри української мови.